

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית

שאלות עמ"ר 2

שאלות מיומנויות קוגניטיביות, תוך אישיות וערכים

שאלות עמ"ר חוברו על ידי ועדת השאלונים
ומכון סאלד באישור המפמ"ר

בעריכת: עדית רובין

משרד החינוך, בנין לב רם ירושלים, טלפון: 02-5602236 | פקס: 02-5602085

דוא"ל: Mazkirut_pedagogit@education.gov.il

תוכן עניינים

הקדמה

4	מנכ"ל המשרד
6	יו"ר המזכירות הפדגוגית
7	מנהלת המרכז לבחינות בגרות מכון סאלד

אגף חברה ורוח

8	היסטוריה ממלכתי
9	בחינת סח"ב - מלחמת העצמאות
10	היסטוריה חמ"ד
11	היסטוריה דרוזים
13	היסטוריה בחינוך הערבי והבדואי
14	ספרות ממלכתי
17	ספרות חמ"ד
20	ספרות בחינוך הערבי
21	אזרחות
22	לימודי ארץ ישראל
23	גאוגרפיה - אדם וסביבה
24	פילוסופיה
26	תקשורת
27	פסיכולוגיה
28	סוציולוגיה
29	

אגף שפות

30	עברית
31	English
33	דיפלומטיה
35	ערבית למגזר הערבי
36	

37	ערבית למגזר הדרוזי והצ'רקסי
39	עברית למגזר הערבי
40	עולם הערבים והאסלאם
41	ערבית למגזר היהודי
42	צרפתית
43	יידיש
44	אמהרית
45	אגף מורשת
46	תורה שבעל-פה ומשפט עברי - ממלכתי
49	מחשבת ישראל ממלכתי
50	תנ"ך ממלכתי
52	תנ"ך חמ"ד
54	תושב"ע חמ"ד
55	מחשבת ישראל חמ"ד
56	אגף מדעים
57	מדע וטכנולוגיה לכל
58	מדעי הסביבה
59	ביולוגיה
61	כימיה
64	אגף אמנויות
65	תיאטרון
67	אמנות חזותית
69	קולנוע
70	אגף א' לפיתוח פדגוגי
71	שאלות העמ"ר שלי

מורות ומורים, מנהלות ומנהלים,

שלום רב,

לרכישת הידע ארבע תכליות כבסיס לכל התפתחות אנושית. הידע לעבודה ולחיים, ידע כתשתית להפנמת זהות, ערכים והתנהגות חברתית ומוסרית, ידע כתשתית לפיתוח מיומנויות וידע כמימוש עצמי.

למערכת החינוך השפעה רבה על עיצוב עולם הידע של הלומדים, על מיומנויות החשיבה הקוגניטיבית, הרגשית והחברתית ועל תפיסותיהם ביחס לערכי היסוד בחברה וכלפי למידה והשכלה במובן הרחב של המילה.

לאור זאת גובשה מדיניות כוללת לקידום למידה משמעותית בכל שלבי הגיל מהגן ועד כיתה יב'. המטרה בהעמקת הלמידה המשמעותית היא לפתח את כושר החשיבה, היצירה והלימוד העצמי. למידה בה התלמיד מעורב, פעיל, מעורר שאלות, מאתר מקורות מידע, מעבד ויוצר ידע חדש הרלוונטי לעולמו האישי ולחיים במאה ה-21.

הוחלט על יישום תהליכים מעמיקים המתייחסים לפיתוח פרקטיקות ההוראה, הלמידה וההערכה, החל מהכנת יחידות הוראה למורה המבוססות על מעורבות פעילה של הלומדים וכלה בהערכת ההישגים.

במסגרת הפעולות לפיתוח דרכי הוראה מגוונות ומותאמות, פותח עבור הצוותים החינוכיים "תיק תכנית לימודים למורה" מתוקשב, בעזרתו ניתן לבחור תכנים מעוררי תחושת ערך ורלוונטיות, חווייתיים ודינמיים וכן דרכים מגוונות למשוב והערכה מקדמת למידה המייצרים עבור התלמיד פיאגומים לרכישת ידע, מיומנות וערכים.

בבחינות הבגרות הוחלט להעריך את הישגי הלומדים בשילוב שאלות ע.מ.ר (ערכים, מעורבות, רלוונטיות) במספר תחומי דעת. השאלות כוללות חשיבה מסדר גבוה, מעודדות בירור תפיסת עולם ומעורבות בתהליך. השאלות מכוונות להערכת השליטה במיומנויות הקוגניטיביות, האישיות והבין אישיות שאלות הדורשות מהלומד להציג חשיבה עצמאית שגובשה על סמך מספר מקורות מידע, לגבש עמדה מבוססת על טיעונים מגוונים, לתאר את עולמם הפנימי, לשתף ברגשות ולהציג תפיסות ערכיות מנומקות.

חוברת זו הכוללת שאלות ע.מ.ר שנשאלו בבחינת הבגרות בשנה"ל תשע"ז מהווה דוגמה לאופן בו כל שלב בתהליך מושפע מהלמידה המשמעותית ומשפיע עליה, בבחינת שלם הגדול מסך חלקיו.

נמשיך ונקדם את הלמידה מתוך הכרה כי "המורה המשפיע לדורות לעולם לא ידע היכן השפעתו מגעת" (הנרי ברוקס אדאמס).

אני מאמין כי בכל אחת ואחד מכם טמונים התשוקה והיכולת לפתח בקרב ילדי ישראל חדוות למידה, זהות אישית יחידה ומיוחדת, נעם הליכות ודרך ארץ למען עתיד טוב יותר.

בהערכה רבה,

אי.ל.גיא

שמואל אבואב

מנכ"ל

מורים ומנהלים יקרים,

בחוברת זו מובאות בפניכם שאלות העמ"ר [ערכים מעורבות ורלוונטיות] שנשאלו בבחינות הבגרות בשנת הלימודים תשע"ז במגוון תחומי דעת. שאלות עמ"ר הן שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות גם לעולמם הפנימי, החברתי ו/או הערכי של הלומדים.

מטרת שאלות העמ"ר היא להשפיע על השיח בכיתה ובלמידה. אנו מעוניינים לכוון את התלמידים ואת השיח בכיתה לחשיבה עצמאית, להבעת דעה מנומקת, למעורבות בנלמד ולעיסוק בערכי החברה ובחיי הלומדים.

שינוי ההערכה נועד לכוון ולהבהיר לכלל המערכת שאנו מעוניינים לפתח את עולמם ואישיותם של תלמידינו במהלך הלמידה. אנו מייחסים חשיבות רבה לידע, ומתוכו אנו מעוניינים לפתח את המיומנויות הקוגניטיביות והתוך-אישיות ולהעמיק את העיסוק בעולמם הערכי של הלומדים. אנו רואים חשיבות בהכרת העובדות ובהבנתן, אך רוצים גם להעמיק בניתוחן, בהפנמתן ובפיתוח הבעת עמדה מושכלת בנוגע אליהן. באמצעות שאלות העמ"ר במבחנים אנו מסייעים למורים להעמיק את הלמידה בכיתה בכיוונים אלו [עוד על שאלות העמ"ר ראו מאמרים [אלו](#)].

מענה על שאלות העמ"ר מצריך מנעד רחב של מיומנויות. בשאלות הבגרות בשנת תשע"ז בחרו חלק ממפקחי תחומי הדעת להתמקד בצד הקוגניטיבי, בחשיבה ובבחירה, ואילו אחרים העמיקו גם לעולם התוך-אישי והערכי.

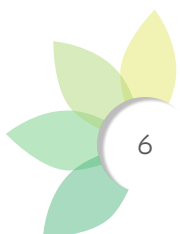
מניתוח מבחני הבגרות עלה שתלמידים רבים בחרו לענות על שאלות העמ"ר. ניתוח התשובות העלה שבמרבית תחומי הדעת הציונים בשאלות עמ"ר היו דומים לציוני השאלות האחרות.

השנה נגוון, נעמיק ונטמיע את השאלות בכל תחומי הדעת והציון עליהן יהיה כ-10 נקודות. שאלות מסוג זה ייכללו השנה גם בבחינת המיצ"ב במינון נמוך, מתוך רצון להשפיע על השיח ועל הלמידה בכל בתי הספר, היסודיים והעל-יסודיים.

אנו מקווים שנצליח לקדם את תלמידנו להיות אנשים יודעים, חושבים, וטובים יותר. בהצלחה לכולנו,

ד"ר משה וינשטוק

יו"ר המזכירות הפדגוגית

בתחילת שנת הלימודים תשע"ז נערכה פגישה ראשונית בין נציגי מכון סאלד לבין יו"ר המזכירות הפדגוגית ד"ר משה ויינשטוק. בפגישה הוצגה בפנינו את תכנית משרד החינוך לשילוב שאלות עמ"ר בתכניות הלימודים, בהוראה ובבחינות הבגרות. בתחילה העלינו ספקות רבים באשר לאפשרות הטמעת השאלות בבחינות הבגרות. עם זאת הבענו נכונות להתאמץ ולנסות לשלב שאלות אלה בהיקף מצומצם (עד 5 נקודות).

יש לציין שהרפרנטים שלנו התגייסו למשימה ועבדו בשיתוף פעולה עם המפמ"רים על חיבור שאלות עמ"ר לדוגמה. שאלות אלה קובצו לאחר מכן בחוברת והועברו למורים ולבתי הספר לתרגול ולמידה. בהמשך השנה ארגנה המזה"פ השתלמות משותפת למפמ"רים ולנציגי מכון סאלד, כדי ללמוד כיצד לחבר שאלות עמ"ר ולכתוב מחוונים המותאמים לבדיקת שאלות אלה. כמו-כן התקיימו השתלמויות מורים בנושא בכל תחומי הדעת.

לאחר סיום בחינות מועד הקיץ נעשתה במכון סאלד עבודת מחקר בהיקף נרחב שכללה, בין השאר, השוואה של שאלות עמ"ר לשאלות אחרות באותה בחינה. עבודה זו הוצגה ליו"ר המזה"פ ובהמשך יועברו הנתונים למפמ"רים לפי תחומי הדעת.

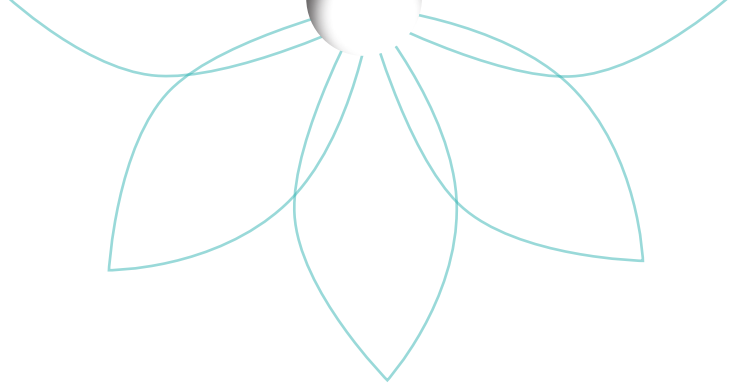
בסיכום שנה זו ניתן לומר שבמרבית שאלוני בחינות הבגרות נכללו שאלות עמ"ר מסוגים שונים ובהיקפים משתנים. אחוז התלמידים שבחרו לענות על שאלות עמ"ר משתנה ממקצוע למקצוע, ההישגים בשאלות אלה אינם נופלים מהישגיהם בשאלות אחרות בבחינה. אני מניחה שלאחר החשיפה הראשונה של שאלות העמ"ר לתלמידים ולמוריהם, תהיה בשנה הקרובה עלייה באחוז הבוחרים בשאלות אלה ויחול שיפור ברמת ההישגים בהן.

ברצוני לברך על שיתוף הפעולה הפורה שהתקיים בשנה זו, על ההקשבה, ההיענות לצורך בפתרון בעיות וכולי תקווה שיימשך כך גם בשנים הבאות.

אילנה כהן

מנהלת המרכז לבחינות בגרות
מכון סאלד

אגף חברה ורוח

היסטוריה ממלכתי

אגף חברה ורוח

1. הוויכוח על היציאה למרד הגדול

יש הטוענים כי היציאה למרד הגדול הייתה מעשה חסר סיכוי של קנאים קיצוניים. אחרים טוענים כי המרד היה מעשה הכרחי של ציבור שמאס בדיכוי.

א. קרא את קטעי המקור שלפניך, והסבר כיצד כל אחד מהם מחזק צד אחד בוויכוח על היציאה למרד.

ב. הבע את דעתך האישית בוויכוח על היציאה למרד הגדול. בסס את עמדתך על קטעי המקור ועל שתי עובדות היסטוריות שאינן מופיעות בקטעים.

קטע 2- מעשי פלורוס (הנציב הרומאי של יהודה בשנים 66-64 לספירה):

בקול גדול ציווה (פלורוס) על חייליו לשדוד את המקום הנקרא "הכיכר העליונה" ולהרוג כל מי שימצא בדרכם. [...] החיילים [...] לא זו בלבד ששדדו את המקום אשר נשלחו אליו, כי אם גם פרצו לכל הבתים וטבחו את יושביהם. [אז] החלה מנוסה דרך הסמטאות, וכל הנתפסים נרצחו: (החיילים) לא נמנעו מכל סוג של שוד וגזל: מתונים רבים נתפסו והובאו לפני פלורוס, אשר ציווה תחילה לענות אותם בשוטים ולאחר מכן להוציאם להורג, מספר ההרוגים ביום ההוא, האנשים הנשים והטף [...], היה כשלושת אלפים ושש מאות.

[מעובד על פי יוסף מתתיהו, תולדות מלחמת היהודים ברומאים, ב, פרק ארבעה עשר תרגום: ל' אולמן, 2011, עמ' 257-258]

קטע 1- מתוך נאום אגריפס השני (מלך יהודה):

עמים אחרים, שהשאיפה לחירות מילאה את ליבם, נכנעו, האם אתם בלבד תחשבו שאין זה לפי כבודכם להכנע לשלטונם של מי שהעולם כולו כפוף להם? איזהו החיל, איזהו הנשק אשר בו אתם בוטחים? היכן צי האוניות שבעזרתן תכבשו את הימים שבשליטת הרומאים? היכן האוצרות הדרושים כדי לשלם עבור מלחמותיכם? [...] כמעט כל העמים תחת השמש משתחוים לנשק הרומי-האם תהיו אתם היחידים שתילחמו ברומאים?

[מעובד על פי יוסף בן מתתיהו, תולדות מלחמת היהודים ברומאים, ב, פרק שישה עשר, תרגום: ל' אולמן, 2011, עמ' 266, 269]

בחינת סחל"ב מלחמת העצמאות

3. בחר במקור אחד [מילולי או חזותי] מתוך ספר הלימוד בנושא "בונים מדינה במזרח התיכון" שממנו למדת. ציין מראה מקום מדויק למקור [שם הספר, שם המחבר, מספר עמוד]. הסבר כיצד המקור שבחרת תורם להבנת המאפיינים של אחת מארבעת התקופות של מלחמת העצמאות.

4. במסמך שהפיץ משרד החינוך למורים להיסטוריה נכתב כי הדגש המרכזי בהוראת מלחמת העצמאות צריך להיות "מלחמת העצמאות כמלחמה קיומית של היישוב היהודי ושל מדינת ישראל".

לדעתך, האם ראוי כי זה יהיה הדגש המרכזי בלימוד נושא מלחמת העצמאות במדינת ישראל? בסס את עמדתך על שתי עובדות היסטוריות

היסטוריה חמ"ד

אגף חברה ורוח

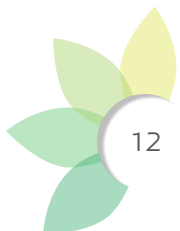
"פנים רבות לגבורה"

1. בחר בשניים מן היהודים [גברים או נשים או גבר ואישה] שפעלו בקרקוב בתקופת השואה בדרכים שונות זו מזו, וראויים לדעתך לכינוי "מנהיג".
 - א. נמק מדוע לדעתך ראוי כל אחד מהם לתואר זה. בתשובתך התבסס על פעילותו. הצג דילמה אחת של כל אחד מהם.
 - ב. הצג שלש פעולות בתחום התרבות והחינוך שיזמו היהודים בגטו קרקוב והסבר מדוע החוקרת פיליציה קראי מכנה את הפעולות האלה: "המאבק על התקווה"?
2. במאה ה-19 החליטו רבים מתושבי אירופה לעזוב את מקומות מגוריהם בכפרים ולעבור לערים הגדולות, ואף להגר אל מחוץ למדינה או אל מחוץ ליבשת שנולדו בה.
 - א. הצג את הרקע לתופעות העיור וההגירה.
 - ב. אילו חייית במאה ה-19 בכפר באירופה - האם היית בוחר להישאר בכפר, לעבור לעיר גדולה באירופה או להגר לארצות הברית? נמק את בחירתך, והצג חיסרון אחד להחלטה זו.
3. בתקופת המנדט הבריטי עלו לא פעם הצעות ל"תכנית חלוקה". אחת מהן הייתה זו שהוצעה בשנת 1937 על ידי ועדת פיל.
 - א. הצג את תכנית החלוקה שהוצעה על ידי ועדת פיל.
 - ב. ציין את שמו של איש ציבור או של גוף [קבוצה / ארגון] שתמך בהצעת החלוקה שבחרת, ואת שמו של איש ציבור או של גוף שהתנגד להצעה זו.
 - ג. לו היית יכול לחזור אחורה בזמן, עם איזו עמדה [בעד או נגד תכנית החלוקה] היית מזדהה? הסבר מדוע. בתשובתך הבא שני נימוקים להצדקת עמדתך.

4. בתחילת מלחמת העולם השנייה הייתה ביישוב היהודי התלבטות בנוגע לסוגיה של שיתוף פעולה עם הבריטים ומאבק בהם.
- א. הסבר את שתי העמדות העיקריות שהיו בישוב בנוגע לסוגיה זו, בתחילת המלחמה.
- ב. במבט לאחור, כאשר ידועים לך הפרטים ההיסטוריים שאירעו לאחר 1939, מה היא העמדה שאתה מזדהה עמה? נמק ובסס תשובתך.

היסטוריה דרוזים

אגף חברה ורוח

الأمير فخر الدين المعني الثاني

"من رسالة البابا بيوس الخامس إلى فخر الدين:

إلى فخر الدين، أمير الدروز ... سلام أيها الرجل الشريف، وليحلّ عليك نور النعمة الإلهية. عرفنا الأخ المحترم سركيس رئيس أساقفة [رجال دين] دمشق الماروني الذي وصل لزيارة ضريحي الرسولين القديسين، عطفك العظيم على أولادنا المسيحيين، وخاصة الموارنة، فبتنا مدينين لك كثيرًا".

(المصدر: الأب القرآلي بولس، الأمير فخر الدين المعني الثاني، ص-174 175)

أ. مَنْ هو الأمير فخر الدين المعني الثاني؟ وضح.

ب. يعكس النص أعلاه السياسة التي اتبعتها الأمير فخر الدين المعني الثاني تجاه السكّان في إمارته. - بين هذه السياسة.

- هل كنت تنتهج السياسة التي اتبعتها الأمير فخر الدين المعني الثاني لو كنت مكانه؟ وضح مبيّنًا موقفك مستعينًا بالحقائق التاريخية .

שאלה מס' 3: האמיר פח'ר אל דין אל מעני השני

מתוך איגרת האפיפיור ביום החמישי לפח'ר אל דין:

"אל פח'ר אל דין אל מעני השני... שלום לך איש נכבד [אציל], ואור חסדי אלוהים יעטוף אותך. ידידנו הנכבד סרקיס, הארכיבישוף [ראש אנשי דת] המארוני בדמשק אשר הגיע לביקור בקברי שני השליחים הקדושים, יידע אותנו אודות החסד העצום בו התנהגת כלפי בננו הנוצרים, ובפרט כלפי המארונים. וכעת אנו אסירי תודה רבה לך על כך.

[מקור: אלקרالی בולוס, האמיר פח'ר אל דין אל מעני השני" ע"ע 175-174]

1. מי הוא האמיר פח'ר אל דין אל מעני השני. הרחב!
2. בטקסט לעיל משתקפת המדיניות שאמץ אותה האמיר פח'ר אל דין אל מעני השני כלפי התושבים באמירות שלו. הצג מדיניות זו.
3. לו היית במקומו של האמיר פח'ר אל דין אל מעני השני האם היית מאמץ מדיניות זו? הבהר את עמדתך כשאתה מסתמך על עובדות היסטוריות.

היסטוריה בחינוך הערבי והבדואי

אגף חברה ורוח

בגרות - صيف 2017 - نموذج رقم: 023281 التاريخ - حسب خطة الإصلاح: التعلّم ذي المعنى

تاريخ الإسلام في العصور الوسطى

الدعوة الإسلامية

"عن حذيفة رضي الله عنه، عن النبي ﷺ، قال: "والذي نفسي بيده لتأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر، أو ليوشكن الله أن يبعث عليكم عقاباً منه، فتدعونه فلا يستجيب لكم"

ومن أبرز القيم التربوية للأمر بالمعروف والنهي عن المنكر في السيرة النبوية: المحافظة على طهارة المجتمع، لأنّ الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر يقوم بدور الداعية المرابي عبر كلّ الوسائل المتاحة ... والمجتمع الطاهر يصعب اختراقه من قبل أعدائه. وإذا تربى المجتمع على القيم الفاضلة أصبح قدوة لغيره ...".

المصدر: الشّدّي، ع. ، ومهدي، أ.، القيم التربوية في السيرة النبوية، ط.1. (جامعة الملك سعود، الرياض، 2012)، ص 59-60.

أ. ما المقصود بـ "الدعوة الإسلامية" ؟ وضح متطرقاً إلى مراحلها.

ب.

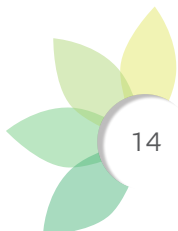
• اشرح اثنين من مبادئ الدعوة الإسلامية.

• بين إحدى القيم التي وردت في النص أعلاه، ثمّ وضح ظاهرة من مجتمعك القريب تجسدها.

الحسبة في الدولة الإسلامية

"الحسبة - هي من توابع نظام القضاء والأمر بالمعروف إذا ظهر، والنهي عن المنكر إذا ظهر فعله. ولمّا كان الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ألزم الواجبات على الرسول ﷺ، والأئمة، فإنّه من البدهة أن يكون الرسول ﷺ، أوّل من باشر أمر الحسبة ...

وقد سار عمر بن الخطّاب على هديه في هذا الشأن، وتوسّع في ذلك حيث أشرك النساء في حمل الوظيفة. لقد تحدّث ابن خلدون عن أعمال المحتسب، فقال: "إنّ المحتسب يبحث عن المنكرات، ويعزّر ويؤدّب على قدرها،

ويحمل النَّاسُ على المصالح العامة، وكان كثير من المحتسبين يقيم الحدود، ويوقع العقوبات على الأمراء والسلاطين المخالفين".

المصدر: ناطور، ش.، وآخرون، النظم الإسلامية التشريعية والسياسية والاقتصادية والاجتماعية والدفاعية، ط.2 (دار الأمل للنشر، إربد 1992)، ص. 59.

أ. ما المقصود بـ "الحسبة"؟ وضح، ثم تتبع مراحل نشوئها حتى أصبحت وظيفة رسمية في العهد العباسي.
ب.

- بين ثلاثاً من العقوبات التي فرضها المحتسب على المخالفين؟ (10 درجات)
- ما رأيك في هذه العقوبات وفي مدى نجاحها في تحقيق الأمن والعدالة الاجتماعية في المجتمع الإسلامي؟ علّل.

הקריאה לאסלאם

"מפי אבו חֲדַ'יִפָּה, שמע את הנביא אומר: אני נשבע בזה שהחיים שלי בידיו [ז"א אלוהים] אם אתם [=המוסלמים] לא תצוו על גמילות חסדים ותמנעו מעשים מגונים אלוהים ישלח עליכם במהרה עונש מטעמו, [אז] תתחננו אליו ולא נענה לכם..."

אחד הערכים החינוכיים של גמילות חסדים ואיסור על מעשים בלתי מוסריים בתולדות חיו של הנביא [סיכה] הוא: לשמור על מוסריות החברה, כיון שמי שמעודד גמילות חסדים ומונע מעשים מגונים ממלא תפקידו כמטיף [לאסלאם] ומחנך באמצעות כל האמצעים האפשריים... הרי קשה לאויבים לחדור לחברה המוסרית. כשמחנכים חברה לפי הערכים המוסריים [חברה] זאת מהווה דוגמה לחברות אחרות..."

1. למה הכוונה [במונח] "קריאה לאסלאם"?
הסבר ודבר על שלבי [הקריאה לאסלאם].

2. א. הסבר שניים מעקרונות הקריאה לאסלאם.
ב. הדגם אחד משני הערכים שהוזכרו בפסקה דלעיל, והסבר תופעה מהחברה של היום שממחישה את הערך [הזה]

הפיקוח על המוסר הציבורי (חסֶבָה) בארצות האסלאם

"החסֶבָה היא אחד [התפקידים] הנגזרים ממערכת הציווי על גמילות חסדים ואיסור על מעשים מגונים כשהם מתרחשים [בחברה], ומכיוון שגמילות חסדים ואיסור על מעשים מגונים הוא אחד החובות החשובים של הנביא והמנהיגים שבאו אחריו, הרי מובן מאליו שהנביא היה הראשון שיישם את החסֶבָה.

עמר בן אל-ח'טאב הלך בדרכו [של הנביא] בחסֶבָה, והרחיב עניין זה, הוא שיתף את הנשים בנטילת חלק בתפקיד.

אֵבֶן ח'לְדוֹן דיבר על חובותיו של האחראי על קיום החסֶבָה (המְחַתֵּסֵב) ואמר: "המְחַתֵּסֵב מאתר את המעשים הלא מוסריים הוא מוקיע אותם, ומחנך בהתאם לחומרת המעשים, ומעודד את האנשים לנהוג לפי טובת הכלל, רבים מאנשי החסֶבָה היו מקיימים את העונשים שלפי הקראן חייב בהם העובר על מצוות הדת (חֻדוּד) ומטילים עונשים גם על מושלים ושליטים שהיו מפרים את מצוות הדת".

1. למה הכוונה במונח חסֶבָה? הסבר, ותאר את שלבי התפתחותה עד שהפכה לתפקיד רשמי בתקופה העבאסית.

2. א. פרט שלושה עונשים שהטיל המְחַתֵּסֵב על פורעי חוק.

ב. מה דעתך לגבי מידת הצלחת השפעת עונשים על קיום ביטחון וצדק חברתי בחברה המוסלמית?

ספרות ממלכתי

אגף חברה ורוח

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

חוזה, לך ברח / חיים נחמן ביאליק

"לך ברח?" - לא-יברח איש כמוני!

הלוך בלאט למדני בקרי,

גם דבר כן לא-למדנה לשוני

ופקודים כבד יפל דברי.

ואם-כחי תם לריק - לא-פשעי,

חטאתכם היא ושאו העון!

לא-מצא תחתיו סדן פטישי,

קרדמי בא בעץ רקבון.

אין דבר! אשלים עם-גודלי:

את-כלי אקשור לחגודתי,

ושכיר היום בלי שכר פעלי

אשובה לי בלאט כשבאתי.

אל-נני אשוב ואל-עמקיו

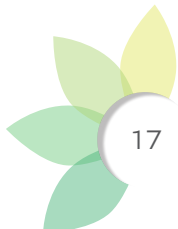
ואכרת ברית עם שקמי יער;

ואתם - אתם מסוס ורקב

ומחר ישא כלכם סער.

א. האם לדעתך שיר זה הוא שיר מחאה? הסבר והדגם את דבריך.

ב. האם לדעתך היחסים המתוארים בשיר בין הדובר ובין החברה יכולים להיות רלוונטיים גם ליחסים בין מנהיג ובין ציבור בימינו? נמק והדגם את דבריך.

סיפור שלא נלמד

לפניך שני סיפורים קצרצרים מאת אלכס אפשטיין, קרא אותם וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

מפתח נוסף

לאיש אחד היה סוד: הוא היה משכפל את המפתח לדירתו. לפחות פעם בשבוע. בגיל חמישים כבר היו לו מאות מפתחות. הוא החביא אותם בספרים, במעילים, במקפיא. בחלומותיו אף בלע אחדים מהם. בוקר אחד, כשיצא לחנות השכפול, פגש בחדר המדרגות את השכנה ממול. היא סיפרה שהיא נוסעת לקנדה, לבקר את בתה, ושאל אם יהיה מוכן להשקות את הצמחים שלה. הוא כל כך הופתע שמיד ענה "בשום פנים ואופן לא! כלומר, בשמחה." היא הבטיחה לעבור בערב ולתת לו את המפתח הרזרבי לדירתה. וכך היה, באותו לילה, במיטתו, מאושר כמו בפעם הראשונה, הוא הניח את המפתח שלה על הכרית השנייה.

אושר מסוים

זו אגדה קצרצרה על זוג אחד שהכרתי. הם כה התרחקו זה מזה, עד שערב אחד, רק כדי להגיע מהסלון לחדר השינה, היא הפעילה אפליקציית ניווט. ובפעם האחרת הם התכתבו באתר היכרויות וקבעו להיפגש בחצות, במרפסת. וכבר קרה שנתקלו זה בזו לפנות בוקר, בחדר הילדים, ועמדו שם ביחד כמה רגעים, בלי סיבה מיוחדת, מחזיקים ידיים.

1. הסבר כיצד הניכור והבדידות של הדמויות המרכזיות בסיפור "מפתח נוסף" ובסיפור "אושר מסוים" מעוצבים בכל אחד מן הסיפורים.
2. האם לדעתך בסיפורים יש תקווה להפגת הניכור והבדידות? הסבר והדגם את דבריך, בתשובתך התייחס גם לשמותיהם של הסיפורים.

שאלה לעולים חדשים:

"במחזות מודרניים רבים האדם מרגיש בדידות למרות השתייכותו למערכת משפחתית או חברתית"

1. הסבר את הסיבות לתחושת הבדידות של דמות מרכזית במחזה שלמדת, ותאר כיצד היא מתמודדת עם הבדידות?
2. מה אפשר ללמוד מתחושת הבדידות של הדמות על הערכים המאפיינים את החברה הסובבת אותה? הסבר והדגם את דבריך

ספרות חמ"ד

אגף חברה ורוח

אנטיגונה

1. המחזה "אנטיגונה" נכתב בימי יוון העתיקה אך המתואר בו רלוונטי לימינו. תאר שניים מן הנושאים שהמחזה עוסק בהם והסבר את הרלוונטיות שלהם לימינו.

ביקור הגברת הזקנה

2. באחרית דבר למחזה "ביקור הגברת הזקנה" דרימנט כותב: "אני מציג עולם ולא מוסר השכל..".

- א. מהם המאפיינים של העולם המוצג במחזה
- ב. לדעתך, האם בכל זאת אפשר ללמוד מן המחזה מוסר השכל רלוונטי לימינו? נמק והדגם את דבריך

שאלה לעולים חדשים:

קלקידן / דורית אורגד

3. לקלקידן זהות כפולה: אתיופית וישראלית
- א. במה זהות כפולה זו באה לידי ביטוי בדמותו של קלקידן ובחיוו? הסבר כיצד קלקידן מתמודד עם כפילות זו?
- ב. האם גם אתה מרגיש שיש לך זהות כפולה בגלל היותך עולה חדש או מסיבות דומות לאלו של קלקידן? הסבר את תשובתך.

ספרות בחינוך הערבי

אגף חברה ורוח

سؤال رقم 1 : من "معلقة عنتره"

- א. بين بلغتك ثلاث ميزات حميدة ، يفتخر بها عنتره
ב. اختر ميزة واحدة تفضلها وعلل اختيارك

תרגום שאלה מס' 1:

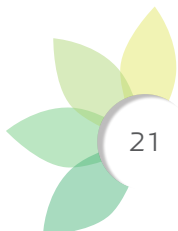
- א. ציין בלשון שלך שלוש תכונות חיוביות אשר המשורר מתפאר בהן
ב. בחר באחת התכונות אשר היית מאמץ ונמק את בחירתך

سؤال رقم 4. : من قصيدة "ذكريات الطفولة":

- א. يستعيد الشاعر في النصّ أعلاه صوراً من ذكريات الطفولة :
- بين بلغتك اثنتين من هذه الصور
- بين لماذا اختار الشاعر حسب رأيك هذه الصور من ذكريات الطفولة دون غيرها

תרגום שאלה מס' 4:

- א. המשורר משחזר תמונות מזיכרונות הילדות:
• הצג שתיים מבין התמונות האלה
• מדוע לדעתך, המשורר בחר דווקא בתמונות אלה? הסבר על פי השיר

אזרחות

אגף חברה ורוח

1. פלואור הוא חומר כימי שאינו מצוי, בדרך כלל, במים בישראל. בעקבות מחקרים המוכיחים שפלואור מסייע בהגנה על השיניים הורה משרד הבריאות במדינת ישראל להוסיף פלואור למי השתייה בארץ. יש התומכים במדיניות זו ויש המתנגדים לה. הבע את עמדתך בעניין זה.

הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות. בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצגת עמדתך בעניין בבירור.

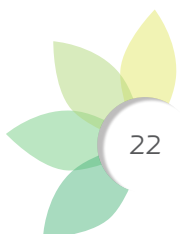
ב. הנמקה - הצגת שני נימוקים הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות, שבעזרתם תבסס את טענתך

2. במדינות מסוימות חל איסור על לבישת לבוש שיש בו סממנים מסורתיים או דתיים במרחב הציבורי. בנושא זה מתקיים ויכוח ציבורי - יש התומכים באיסור זה ויש המתנגדים לו. הבע את עמדתך בעניין זה.

הצג שני נימוקים התומכים בעמדתך ומתבססים על מושגים מתחום האזרחות. בכתיבתך הקפד על הרכיבים האלה:

א. טענה - הצגת עמדתך בעניין בבירור.

ב. הנמקה - הצגת שני נימוקים הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות, שבעזרתם תבסס את טענתך.

לימודי ארץ ישראל

אגף חברה ורוח

1. לפניך תמונה של אתר ממלחמת העצמאות [מצ"ב]
א. זהה את האתר. למה שימש האתר, ואילו אנשים השתמשו בו?
ב. הסבר מסקנה אחת שאפשר להסיק מאתר זה על מלחמת העצמאות ועל הלוחמים בה.
ג. האם אתה מזדהה עם ההחלטה לשתף ניצולי שואה בקרבות?
הבא נימוק לדבריך, על בסיס היסטורי.

גאוגרפיה - אדם וסביבה

אגף חברה ורוח

1. פיתוח בר קיימא - התיישבות וסביבה

- א. הסבר מהי 'תוכנית מתאר ארצית'.
הסבר מדוע חשוב שתכנון של יישובים חדשים יהיה בהתאם לתוכנית מתאר ארצית.
- ב. קרא את הקטע שלפניך.
ממשלת ישראל אישרה הקמת חמישה יישובים קהילתיים חדשים בנגב, על אף שלטענת הדרג המקצועי במשרדי הממשלה הקמת יישובים חדשים עלולה לפגוע בסביבה.

[מעובד על פי: דה מרקר 23/11/2015]

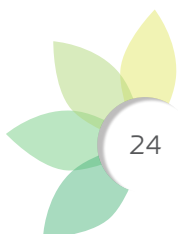
ציין שתי בעיות בתחום איכות הסביבה שעלולות להיווצר בעקבות הקמת יישובים חדשים בנגב.

- ג. האם לדעתך יש להקים יישובים חדשים בנגב? הצג את טענתך ובסס אותה באמצעות שני נימוקים. התייחס בתשובתך לערכים עליהם אתה קובע את עמדתך [ערכי התיישבות, ערכי שיוויון, ערכי סביבה, ערכים ציוניים]

2. מאמר - "אנו משמרים את מה שאנו אוהבים: בעקבות תמ"א 9 ותמ"א 21"

קרא את הקטע שלפניך המובא מן המאמר, וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.
במאמר מוצגות כמה מטרות של שימור אתרים ומבנים, וכמה בעיות הנוגעות לשימור אתרים

- א. הצג מטרה אחת של שימור אתרים המוצגת בקטע, והסבר אותה.
על פי המאמר, הצג מטרה נוספת של שימור אתרים, שאינה מוצגת בקטע, והסבר אותה.

- ב. על פי המאמר, הצג בעיה אחת הנוגעת לשימור אתרים בישראל שאינה מוצגת בקטע, וכתוב כיצד לדעתך אפשר לפתור בעיה זו.
- ג. האם לדעתך יש לשמר אתרים בישראל? הצג את טענתך ובסס אותה באמצעות שני נימוקים. התייחס בתשובתך לערכים על פיהם אתה קובע את עמדתך (ערכי התיישבות, ערכי סביבה וכד').

3. תכנון מרחבי

- א. התבונן במפת מרכז העיר קנברה בירת אוסטרליה - ציין והסבר שלושה עקרונות של תכנון מרחבי הבאים לידי ביטוי במפה.
- ב. יש מחלוקת בנוגע למעורבות מדינה בתהליכי תכנון. יש הטענים כי יש לצמצם מעורבות של מדינה בתכנון המרחב שלה ולהניח לכוחות השוק לפעול בחופשיות. אחרים סבורים שעל המדינה להיות מעורבת יותר בתכנון המרחב של המדינה ולהגביל את פעולות כוחות השוק.
- באיזו מן העמדות אתה תומך?
- הבא נימוק לחיזוק עמדתך ונימוק לחיזוק העמדה המנוגדת לך.

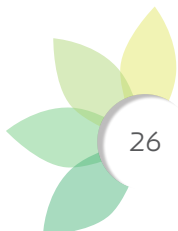

פילוסופיה

אגף חברה ורוח

1. בעמוד הרשמי של הזמר הידוע אייל גולן הוא אומר את הדברים הבאים :
לאחרונה ציטטו בשמי כאילו אמרתי שאני האיש הכי מוסרי בעולם.
לא התכוונתי למוסר שבו הערך העליון הוא הכוונה המתבטאת ברצון הטוב של הפועל בסטייל האתיקה של קאנט ואפילו לא האתיקה התועלתנית של ג'. ס. מיל.
בגדול, אני בעניין של אמוטיביזם שהוא רלטיביזם תלוי- רגש. מה שבא לי טוב באופן אישי, הוא מוסר רלטיביסטי ורק לזה התכוונתי..
הסבירו את עמדתו של גולן תוך התייחסות לטקסט שפירסם.
 - א. הסבירו מהו רלטיביזם מוסרי ובמה הוא שונה מהעמדה הקאנטיאנית ומהעמדה התועלתנית.
 - ב. כיצד עמדה רלטיביסטית יכולה לבוא לידי ביטוי בחיי היום יום של מי שמחזיק בה.
 - ג. האם עמדתו מקובלת עליך? נמק.
2. תאר את המהלך הספקני שעושה ר. דיקארט, את הסיבות לפתיחתו במהלך ואת המסקנות שלו ממנו.
 - א. מהי הביקורת שהוצגה נגד המהלך שלו? האם אתה מקבל אותה? נמק.
 - ב. האם, לדעתך, הנחת מציאותו של האל ע"י דיקארט הייתה הכרחית למהלך או מיותרת? מדוע?

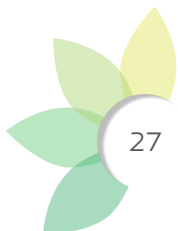

תקשורת

אגף חברה ורוח

1. ביוני 2017 עלה לאוויר תאגיד השידור הציבורי החדש "כאן". עלייתו לאוויר של התאגיד לוותה בשיח ציבורי ותקשורתי רחב היקף הנוגע לנחיצותו של שידור ציבורי במדינה דמוקרטית.
הצג ונמק את עמדתך בעד או נגד השידור הציבורי, בסס את עמדתך על תפקידי השידור הציבורי ועל שידור מסחרי מבוסס רייטינג.
2. שאלה בנושא צנזורה צבאית
עד כמה יש בכלל משמעות לצנזורה בעידן של מידע חופשי ושמייס פתוחים? בלוגרים כמו ריצ'רד סילברסטיין, בעל הבלוג האמריקאי "תיקון עולם", המפרסם ברציפות ידיעות מישראל שהוטל עליהן איפול מטעם הצנזורה או צווי איסור פרסום, נמצאים מחוץ לתחום הסמכות של הצנזורה משום שהם יושבים מחוץ לישראל. המתח בין חופש הביטוי ובין המחויבות לביטחון המדינה נגרר בצורתו הישנה אל העולם החדש, אף שבעצם היה עליו לעורר דיון מחודש בישימותו של האיזון בעולם המקוון
א. הסבר מהי הסכנה למדינת ישראל בפרסום מידע ללא מגבלות בבלוג כדוגמת "תיקון עולם"? בתשובתך התייחסו למבחן הוודאות הקרובה כפי שנקבע בבג"ץ "קול העם".
ב. הסבר שני [2] קשיים בקיומה של צנזורה בעידן "השמייס הפתוחים".
ג. תאר מקרה שנתקלת בו העוסק במתח בין חופש הביטוי ומחויבות לביטחון המדינה.
הסבר את הסיבה למתח זה? איך הרגשת ומה דעתך על כך?

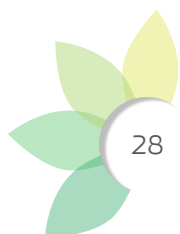

פסיכולוגיה

אגף חברה ורוח

1. עדי היא נערה שאינה שומרת על הסדר בחדרה.
 - א. הסבר באמצעות אחד מן המושגים - חיזוק חיובי, חיזוק שלילי או עונש כיצד יכולים ההורים של עדי לגרום לה לשמור על הסדר בחדרה.
 - ב. ההורים של עדי מתלבטים אם להתייחס לאי הסדר בחדרה או להתעלם ממנו. הסבר אילו ערכים יכולים להנחות את ההורים בקבלת ההחלטה.

סוציולוגיה

אגף חברה ורוח

שאלה בעקבות קטע שלא נלמד (הובא רק חלק מן הקטע - מאמר מבחינת הבגרות)

מחקר ישראלי על אימהות מסעיר את גרמניה

מעובד מתוך על פי 27.06.16, YNET, [2016, יוני 16]

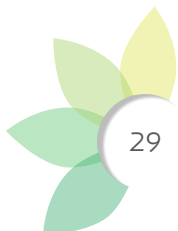
"נשים משכילות רבות בגרמניה בוחרות שלא להפוך להיות לאימהות ומעדיפות לנהל קריירה על פני גידול ילדים. כתוצאה מכך, שיעור הילודה בגרמניה נמוך מאוד והוא עומד על פחות מחצי משיעור הילודה בישראל.

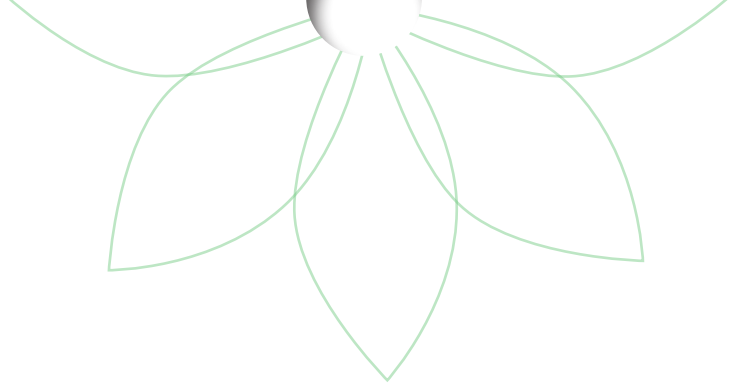
מחקרה של הסוציולוגית אורנה דונת [2016], שעסק בשאלה "האם אפשר להתחרט על כך שהפכת לאם?" עורר דיון בגרמניה, כפי שלא עורר בשום מדינה אחרת, וניפץ טאבו בן מאות שנים....

...

לסיכום, התקשורת בגרמניה מזגזגת בינתיים בין הקריאות להציג דימוי שונה של אימהות, כזו שתהיה כרוכה בפחות הקרבה עצמית, לבין הקנטות נגד צעירות "בכייניות" שאובססיביות לגבי בנוגע להגשמה העצמית שלהן...."

1. הסבר מהו קונפליקט ערכים. הצג שני ערכים המופיעים בקטע והסבר לפי איזה ערך היית פועל ומדוע. נמק את תשובתך.
2. הצג את שלושת השלבים ב"התפתחות העצמי" לפי קולי, והדגם אחד מהשלבים מן הקטע.

אגף שפות

עברית

אגף שפות

1. לפניך פתגם ידוע: "תן לאדם דג, הוא ישבע ליום אחד. למד אותו לדוג, הוא ישבע כל חייו". האם הרעיון המובע בפתגם עולה בקנה אחד עם הרעיונות המובעים בטקסטים 1-3 שקראת? נמק את דבריך על פי טקסט אחד או יותר.
2. לדעתך, האם מוסדות החינוך שלמדת בהם "העניקו לך דג" או "לימדו אותך לדוג"? נמק את דבריך, והדגם אותם.
3. אילו היית מקים תנועת נוער חדשה, איזה ערך היית רוצה להנחיל לחניכים בתנועה? תוכל לבחור בערך שהוזכר בטקסטים שקראת או בערך אחר החשוב בעיניך. בתשובתך הצג את הערך ונמק מדוע בחרת בו.
4. "בשורות 28-29 בטקסט 1 כתוב: "המכשיר הדמוקרטי ביותר בתולדות המין האנושי שולל מאיתנו חירות בסיסית - החירות לשקט ושלווה"
א. על סמך מאמר 1, הסבר באיזה מובן הטלפון הנייד הוא מכשיר דמוקרטי
ב. אלמוג ואלמוג טוענים שהטלפון הנייד שולל מאיתנו את החירות לשקט ושלווה. בעקבות דברים אלה, האם היית מעדיף לחיות בתקופה שלפני המצאת הטלפון החכם או בתקופה שלאחר המצאתו? הסבר את דבריך והדגם אותם.

שאלה לעולים חדשים - שילוב טכנולוגיה בחינוך:

1. בשנים האחרונות מתרחבת תופעה של שילוב טכנולוגיה בחינוך. לוחות חכמים ומחשבים בכיתות הלימוד, למידה בסביבה דיגיטאלית ואפילו מחשב לכל תלמיד. קרא את הטקסט שלפניך וענה - מה דעתו של הכותב על תופעה זו? כתוב שני נימוקים לדעתו.
2. במסגרת תכנית חדשה לשילוב טכנולוגיה בחינוך אתה יכול ללמד בבית ספר וירטואלי, שבו לומדים את מקצועות הלימוד מן הבית באמצעות המחשב והאינטרנט. האם תבחר להמשיך ללמוד בבית הספר שבו אתה לומד היום בשיטת הלימוד המוכרת לך או בבית הספר הוירטואלי? נמק את בחירתך.

English

אגף שפות

נושאי הקריאה והכתיבה נבחנו עפ"י קריטריונים של עמ"ר כפי שפורסמו בחוזר מפמ"ר תשע"ח. ניתן למצוא זאת [כאן](#).

Literary Text	Question
Thank You Ma'm	After the first scene in the story, what do you think Mrs. Jones should do with Roger? What does your neighbour (peer sitting next to you) think she should do with Roger? Do you have the same opinion? Why is that?
The Road Not Taken	What is your interpretation of the sigh at the end of the poem? Do you perceive it as being of happiness or of regret? Can there be more than one interpretation?
The Road Not Taken	"Is the traveller in The Road Not Taken pleased with his choice?" What do you think? Is there more than one answer?

Personal Response	Questions
Reflection on the HOTS and the Literary piece.	• What text did you enjoy the best and why? • How have you applied the HOTS to your own life? • What new things did you learn? • What kind of progress did you make from the beginning of the year? • How did learning literature help improve your English? • Which character did you relate to the most and why?

Literary Text	Question
A Summer's Reading	After Sophie realizes that George hasn't been reading the 100 books she says, "Why should I break my back for you? Go on out, you bum, and get a job." Do you agree with Sophie's opinion of George? Explain, with reference to the text.

דיפלומטיה ותקשורת בינלאומית באנגלית

אגף שפות

In many countries in Europe, citizens cannot wear a face veil in public. Explain why the right to freedom of expression and the right to practice one's religion are being limited? In other words, explain what values are involved in the government's decision.

35

שאלות עמ"ר לדוגמא ותרגול לימוד בכיתה
נכתבו על ידי המפמ"ר בשיתוף מכון סאלד

ערבית למגזר הערבי

אגף שפות

1. מתוך קטע קריאה: על התלמיד לאסוף מידע אודות המקצוע שבו ירצה לעבוד בעתיד.

א. בשתי הפסקאות הרביעית והחמישית מופיעים שני דברים עיקריים שמבטיחים לך סיכוי גבוה של הצלחה בבחירת מקצועך העתידי, אנא אתר אותם.

ב. כתוב חיבור אודות הנושא: מה הוא המקצוע העתידי שארצה לעבוד בו? על פי הפתגם העממי: "בעל המלאכה כבעל המבצר", דון בפתגם זה וכתוב האם אתה בעד החינוך הטכנולוגי או העיוני בגילאי התיכון, נמק דעתך.

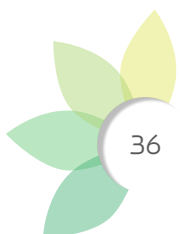
2. בהבעה בכתב נדרש מהתלמיד להתייחס למילים הכתובות בשירת אחדד שאוקי:

إِنَّمَا الْأُمَمُ الْأَخْلَاقُ مَا بَقِيَتْ فَإِنْ هُمْ ذَهَبَتْ أَخْلَاقُهُمْ ذَهَبُوا

[תרגום: המוסר כל עוד שנשאר מהווה את יסוד האומה, וכאשר נעלם, נעלמת האומה.]

א. כתוב על תרומת המוסר בבניית האדם והחברה, ולדון בתופעות השליליות אשר יוצרו בעקבות היעלמות המוסר.

ב. כתוב חיבור על אישיות שאתה מעריך מאד, מבחינת תכונותיה, התנהגותה, והדעות שלה.

ערבית למגזר הדרוזי והצ'רקסי

אגף שפות

1. מן قصّة -غربة فنّان-

- يطرح الكاتب في قصّة غربة فنّان قضية اجتماعيّة هامّة...
- اكتب بلغتك ما هي هذه القضية؟
- اختر شخصيّة واحدة من القصّة تعاطفت معها مبينًا سبب تعاطفك معها.
- اختر سلوكًا واحدًا لأحدى الشخصيّات في القصّة أثار فيك الغضب أو الشّفقة أو الحزن مع ذكر الأسباب.

תרגום:

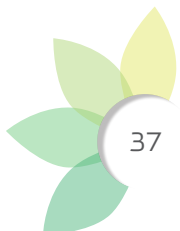
ספור -גربة פנן-

- כותב הסיפור מציג לנו הקוראים בעיה חברתית חשובה מאוד...
- הגדר את הבעיה במילים שלך
- בחר בדמות אחת מהסיפור שהזדהית אתה, נמק את הסיבה להזדהות על פי הסיפור
- בחר בהתנהגות אחת של אחת הדמויות שהכעיסה אותך, נמק מה הכעיס אותך בהתנהגות

2. מן قصيدة – تحت الأمطار-

في المقطع الأوّل من القصيدة وصف لحالة الخيول...

- اكتب بلغتك هذا الوصف.
- أيّ مشاعر أثارت فيك حالة الخيول المذكورة في المقطع الأوّل؟ اشرح مع التّعليل.
- حسب رأيك، من يمثل السّائق؟ ومن تمثّل الخيول؟ علّل إجابتك.

תרגום:

שיר - מתחת לגשם -

- בפסקה הראשונה ישנו תיאור למצבם של הסוסים (הרתומים לעגלה והעגלון חובט בהם...) - תאר את מצב הסוסים במילים שלך.
- איזה רגשות \ מחשבות עלו בדעתך כתוצאה מהמצב של הסוסים כפי שמתואר בקטע הראשון, נמק את דעתך.
 - את מי לדעתך נהג העגלה מייצג, ואת מי מיצגים הסוסים? נמק תשובתך

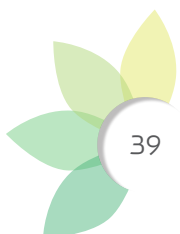
עברית למגזר הערבי

אגף שפות

לאחר קריאת קטע

1. הצע שתי דרכים שבהן צרכנים פרטיים יכולים למנוע בזבז מזון.
2. "טובים השניים מן האחד"
כתוב חיבור, בחיבורך הבע את דעתך על אמרה זו, נמק את דעתך, והבא לה דוגמאות מניסיוןך האישי או מניסיונם של אחרים.
3. א. האם לדעתך, סיום הסיפור הוא אופטימי או פסימי? נמק את תשובתך.
ב. הסבר את המסר הערכי המשתמע מסיום זה

עולם הערבים והאסלאם

אגף שפות

הכמאליזם ותפקיד הצבא במדינה

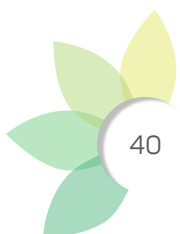
ב- 15 ביולי 2016 נעשה בטורקיה ניסיון הפיכה, אך ניסיון זה נכשל. קרא את הקטע שלפניך שעוסק בניסיון זה, וענה על השאלה שאחריו.

מבחינת תומכיו של הנשיא [ארדואן], לא מדובר רק במעצרי תומכים או בהפיכה או ב"ניקוי הווירוס" – תומכי המטיף פתהוללה גולן, כפי שהגדיר אותם הנשיא – משדרת השלטון: זהו מהלך ברור להורדת הצבא ממעמדו בחברה הטורקית, אחת ולתמיד. שלשום, בהוראת הממשלה, השמיעו הרמקולים של כל המסגדים בטורקיה תפילה שנאמרת בדרך כלל לזכר חיילים שנהרגו במלחמה! הפעם היא נאמרה לזכרם של אזרחים שנהרגו על ידי הצבא. "להם יש רובים וטנקים, לנו יש אמונה". הצהיר ארדואן. [פפר, א'. "ניסיון ההפיכה זעזע את טורקיה, וגם בני המיעוטים משלמים את המחיר", הארץ, 19/7/2016]

תאר בקצרה שלושה מן העקרונות של כמאל אטאטורק.

הסבר מדוע פעל צבא טורקיה לשימור עקרונות אלה [שים לב – אין לתאר את מהלכן של ההפיכות בעבר].

לדעתך, האם פעולות אלה של הצבא היו מוצדקות?

ערבית למגזר היהודי

אגף שפות

ما هو المشروع الجديد المذكور في النص؟ [ענה בעברית או בערבית]

הקף במעגל את המילה המתאימה לתוכן הקטע, ונמק את בחירתך (בעברית).
يُعزَّرُ المشروع الجديد (الأخوة/ العداوة) بين العرب واليهود.

נימוק:

א. ערבית קלאסית

أكمل بالعربية / השלם בערבית

يجب على بائعي اللبن ألا
هل يدل ذلك على قيمة التسامح أم قيمة الصدق؟
על ג'אובך בערבית או בערבית / נמק את תשובתך בעברית או בערבית.

ב. ערבית מודרנית

أجب بالعربية أو بالعربية / ענה בערבית או בעברית.
ماذا ألغت السعودية؟

هل يتعلق هذا الإلغاء بقيمة التسامح أم بقيمة التواضع؟ علل جوابك.

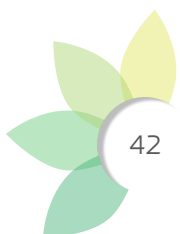
צרפתית

אגף שפות

הבנת טקסט בצרפתית - "נסיעות מעצבות \ בונות את גיל הנעורים"
על פי מחקר של הארגון העולמי לתיירות, נמצא שהנוער היום מאוד רוצה לנסוע לחו"ל
בגלל רצון "לעשות משהו אחר" - ללמוד שפה זרה ולהכיר אנשים ותרבויות לגמרי
שונות משלהם.

בסיום הקטע והשאלות, התבקשו התלמידים לענות לשאלה הבאה VIP בצרפתית
[Valeur-Implication-Pertinence]
אומרים שלנסוע לחו"ל מלמד אותנו סובלנות. האם אתה מסכים עם הנאמר?

משל: דער האָן און דער וואָלף - קטע שלא נלמד.

שאלה: זיך פֿאַרשטעלן / לדמיין: [צווישן 30-50 ווערטער, ביז דריי שורות]

א. די מחשבות פֿונעם וואָלף

ב. די מחשבות פֿונעם האָן

נדרש מהתלמיד לנסח תשובה עם תוכן רלוונטי, המשל הוא קטע שלא נלמד.

סיפור חסידי: "דער קאָזשעניצער מגיד און די קאַלטע קאַווע"

שאלה: אויסקלייבן און אַרגומענטירן ווער האָט אויסגעפּוועלט ביים רבּונו-של-עולם:

[צווישן 30-50 ווערטער, ביז דריי שורות]

• דער קאָזשעניצער רבי

• דער בחור אלימלך

• די אַלמנה גיטעלע

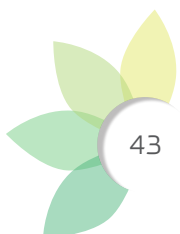
• דער אַלטער ייד

שאלה: אָנשרייבן מלכס ראָנגלענישן ווען דער אַלטער ייד הייסט אים אַליין אַראָפּגיין

פֿון וואָגן. [צווישן 30-50 ווערטער]

נדרש מהתלמיד לנסח תשובה עם טיעונים ערכיים.

הסיפור הוא קטע שלא נלמד שעליהם להבין, דנו במשך השנה בשאלות מהנוסח הזה.

אמהרית

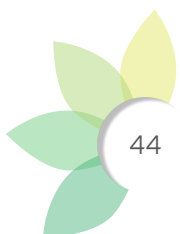
אגף שפות

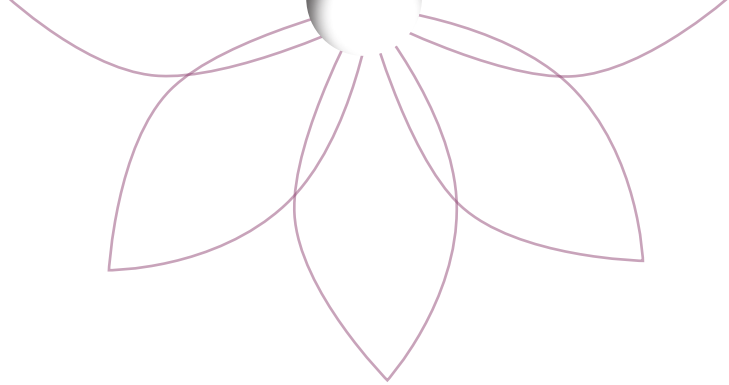
בעקבות קטע שלא נלמד באמהרית.

שאלת עמ"ר לדוגמה (אמהרית)

1. የተጠቀሰው ምንባብ የሚያውራው ስለኢትዮጵያውያን ይሁዲዎች ባህል ነው።
ከተጠቀሰው ባህል ውስጥ ከአንተ አመለካከት ጋር የሚቀራረቡ ሁለት እሴቶች ምንና
ምን ናቸው? በቀን ተቀን ሕይወትህ በእነዚህ እሴቶች የምትመራው እንዴት ነው?

הטקסט מדבר על מסורת של יהודי אתיופיה. בחר שני ערכים מהטקסט על המסורת
הקרובים להשקפת עולמך - כיצד ערכים אלו משפיעים על חייך?

אגף מורשת

תורה שבעל-פה ומשפט עברי - ממלכתי

אגף מורשת

הנושא: משפט ויושר

סוגיה א: השבת אבדה - "לפנים משורת הדין"
בהמשך הסוגיה שבגמרא, מופיע הקטע שלפניך. קרא אותו וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

רבא הוה שקיל ואזיל בתריה דרב נחמן בשוקא דגלדאי*
[*רש"י: דגלדאי- רצענים ואמרי לה בשוקא דרבנן.
[בעל מלאכה המתקין חפצים מעור]

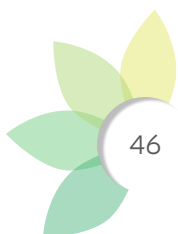
אמר ליה: מצא כאן ארנקי, מהו?
אמר ליה: הרי אלו שלו.
בא ישראל ונתן בה סימן, מהו?
אמר ליה: הרי אלו שלו.

- והלא עומד וצווח!

- נעשה כמי שצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים.

[תלמוד בבלי, מסכת בבא מציעא, דף כ"ד ע"ב]

- א. איזו מן הפסיקות של רב נחמן בקטע זה שונה מן הפסיקה של שמואל בסוגיה א?
ב. במקרה זה, עם איזו מן העמדות, של שמואל או של רב נחמן, אתה מזדהה יותר?
הסבר מדוע.

שאלות קצרות

דאמר רבי יוחנן: לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה [תלמוד בבלי, מסכת בבא מציעא דף ל' ע"א]

א. הסבר את המסר של רבי יוחנן.

ב. כאשר עורכים משפט אפשר לנהוג על פי העקרונות האלה: "מידת הרחמים" ו"שורת הדין". כתוב יתרון אחד וחיסרון אחד למשפט הנערך על פי כל אחד מן העקרונות האלה.

הנושא: דברים שבינו לבינה

סוגיה ד: חנניה בן חכינאי עוזב את ביתו כדי ללמוד תורה

א. מהם שני הערכים המתנגשים בסיפור זה?

ב. הצע דרך שונה מדרכו של חנניה בן חכינאי להתמודד עם ההתנגשות בין שני הערכים האלה, האם בדרך שהצעת מתנגשים ערכים - אם כן, איזה?

הנושא: הורים וילדים

סוגיה ה: תקנת יהושע בן גמלא ["חינוך חובה"]

אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת [...] ליהוי צוותא לחבריה.

א. מהן שלוש ההנחיות שהנחה רב את רב שמואל בר שילת?

ב. בחר באחת מן ההנחיות. לדעתך, האם ראוי ליישם את ההנחיה הזאת גם בתקופתנו?

נמק את תשובתך.

מיומנויות והבנה

זלמן שז"ר, הנשיא השלישי של מדינת ישראל, כיהן בשנת 1949 בתפקיד שר החינוך בממשלה הראשונה. עם חקיקת חוק חינוך חובה הוא נשא נאום. קטע מנאום זה הודפס על השטר של 200 שקלים. לפניך קטע מן הנאום. קרא אותו וענה על שני הסעיפים שאחריו.

..... ואומה זאת ידעה גם בשנות האפלה שלה לשמור על הנכס של לימוד חובה לכל ילדיה [.....] ידעה [האומה] להטיל על כל קהילה להכניס לקרבה מלמדי תינוקות על חשבון כל יושביה. עשיר ורש, בין עקר ובין מרובה ילדים, רווק ולא רווק – כולם יחד צריכים לשאת בעול לימוד תורה.

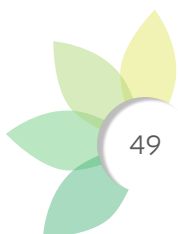
- א. על פי הדברים המסומנים בקו, מה ביקש זלמן שז"ר להדגיש?
- ב. האם אתה מסכים עם התפיסה שבאה לידי ביטוי בדברים האלה? נמק את תשובתך.

מחשבת ישראל ממלכתי

אגף מורשת

1. אנשים שהגיעו להישגים בין-לאומיים בתחומים שונים, כגון מדע וספורט, מספרים שהם מתמסרים ומקדישים את כל זמנם לעיסוק בתחום שבחרו. הם מוותרים על פנאי, תחביבים ומנוחה, ולעיתים אף מקריבים עבורו את חיי המשפחה שלהם. הקדשת חייהם למחקר או לאימונים הביאה אותם לפסגת ההישגים האנושית, לדוגמה זכייה בפרס נובל או במדליה אולימפית.
 - א. תאר את אורח החיים של אנשים בעלי הישגים כאלה באמצעות כל אחד מן המושגים מן הרשימה שלפניך
 - "קצוות"
 - "פרישות" / "סגפנות"
 - "דרך האמצע"
 - ב. האם, לדעתך, אנשים כאלה מתאימים להגדרה "מעולים" לפי הרמב"ם? נמק.
2. לדעתך, איך צריך להתייחס היום למקצועות האמנות והעיצוב? הסבר. בתשובתך התייחס גם לעמדתו של הרמב"ם בנושא זה.
3. א. מה לדעתך גורם עצבות לאדם המודרני? הבא שתי דוגמאות לגורמים כאלה. הסבר איזה נזק העצבות גורמת לאדם.
 - ב. הסבר כיצד האדם המודרני יכול להיעזר בדרך שהציע הבעש"ט כדי להתמודד עם העצבות.

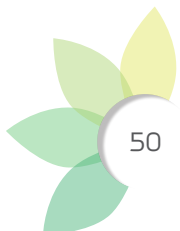

תנ"ך ממלכתי

אגף מורשת

1. קרא פסוקים 5-4-9-8 בקטע שלפניך וגם מלכים א' 14-9
א. על פי פסוקים אלה, ציין שלושה דברים שבהם חכמת שלמה באה לידי ביטוי.
ב. לדעתך מה מן הדברים שצינת בתת סעיף [1] חשוב יותר לניהול תקין של הממלכה. נמק את תשובתך.
2. קרא בראשית כט' 6-1, 35-18
א. לבן רימה את יעקב. מהו הנימוק של לבן למעשה המרמה שלו?
ב. לפי חוקי התורה חל איסור הונאה (ויקרא יט' 33, כה' 14, 17) ואילו בכמה מסיפורי התורה נוהגים בסלחנות עם המרמה. קרא את דברי ד' פרידמן:
"אפשר שבאותם הימים התייחסו לעורמה כאל כישרון או תכונה הראויים להערכה, והשימוש בהם נתפס כתכסים לגיטימי להשגת מטרה ראויה.
לדעתך האם שימוש בערמה הוא לגיטימי להשגת מטרה ראויה, הסבר את דבריך עפ"י המקורות.
3. קרא בראשית יז' 1-18
א. יש הטוענים שאברהם מפקפק (לא בטוח) בהבטחות האל. הבא ראיה אחת מפסוקים 15-18 לביסוס טענה זו, והסבר אותה.
ב. האם אתה מזדהה עם התגובה של אברהם שבפסוקים 17-18?
נמק את תשובתך.

4. קרא בראשית טז'

א. קרא בראשית יח' 19. על פי פסוק זה כתוב כיצד האל מצפה מאברהם להתנהג.
האם ההתנהגות של אברהם בקטע מבראשית טז' שלפניך עולה בקנה אחד
עם התנהגות המתוארת בבראשית יח' 19? נמק את דבריך.

ב. בראשית טז' עם מי משתי הדמויות, שרי או אברם, אתה מזדהה?
נמק עפ"י המקורות.

5. קרא ויקרא יט' 33-34

א. בחוק הזה בויקרא נזכרות שלוש דרישות.

ציין את שלוש הדרישות והסבר את הנימוק לדרישות אלה.

ב. כתוב כיצד אפשר להוציא לפועל בימינו אחת מן הדרישות שכתבת עליהן בסעיף א.

תנ"ך חמ"ד

אגף מורשת

1. חמישים שנה לאיחוד ירושלים - שאלת חובה

"אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא לָךְ עִיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נְאֻמָּנָה צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תִּפְכָּה וְשָׁבִיָּה בְּצֶדֶק" (ישעיה פרק א', פסוקים כ"ו-כ"ז)

על פי דברי הנביאים, מוסריות ומשפט צדק הם תנאי לגאולת עם ישראל ולגאולתה של ירושלים.

כתוב חיבור קצר (באורך של שבע עד עשר שורות) ובו תיאור של חברת מופת מוסרית וצודקת.

בחיבורך התייחס הן למנהיגות (לדוגמה - מוסדות ציבור, אחריות המנהיגים והתנהגותם), הן ליחיד (לדוגמה - איסורים וחובים, מעמד הפרט, הביטחון האישי וכו').

בסס דבריך על הכתוב בשלושה מן המקורות האלה:

דברים פרק ט"ו פסוקים א'-י"ח

דברים פרק י"ז פסוקים ח'-י"ג

דברים פרק כ"א פסוקים א'-ט'

דברים פרק כ"ד פסוקים י'-כ"א

ישעיה פרק א' פסוקים כ"א-כ"ח

נחמיה פרק ה' פסוקים א'-י"ג

2. פרק מ"ב - יוסף במצרים

עיין בבראשית, פרק נ', פסוקים ט"ו-כ"א.

ציין שני דברים חיוביים (מידות, אמונות ודעות) שאפשר ללמוד מן ההתנהגות של יוסף. בסס את דבריך על תוכן הפסוקים.

3. יחזקאל, פרק ל"ז

עיין בפסוקים כ"א-כ"ח.

בדורות האחרונים זכינו להתגשמות חלק מן ההבטחות המתוארות בפסוקים אלה.

א. צטט והסבר הבטחה אחת מפסוקים אלה שהתגשמה בדורנו או בדורות האחרונים.

ב. צטט והסבר הבטחה אחת מפסוקים אלה שטרם התגשמה, אך יש ציפייה להתגשמותה בעתיד.

תושב"ע חמ"ד

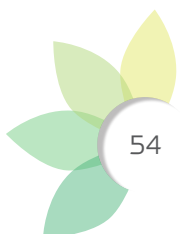
אגף מורשת

1. בית חינוך ומשפחה (5371)

"אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא....
והבאת שלום". [פאה פרק א משנה א]
הביטוי במשנה הוא "הבאת שלום" ולא "עשיית שלום".
על פי הפירוש של הרב ישראל ליפשיץ ["תפארת ישראל"] שלמדת, מהו הערך
שאפשר ללמוד מן השימוש בביטוי "הבאת שלום"?

2. תושבע"פ יחידת ההגבר - ספר חינוך (5281)

שלא להונות אחר מישראל בדברים
חבר חירף אותך וציער אותך מאד.
כיצד תגיב? נמק את תשובתך. בסס את הנימוק על מה שלמדת בספר החינוך.

מחשבת ישראל חמ"ד

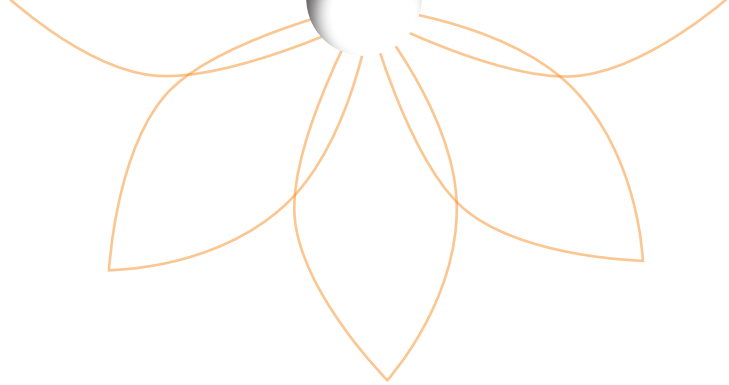
אגף מורשת

1. הראי"ה קוק, מוסר אביך; מידות הראי"ה
"בחינה גדולה צריך לבחון... ברגש הגאווה איזהו הרגש הפסול... ואיזהו הרגש העדין."
א. לפי הרב קוק איזה רגש גאווה הוא חיובי?
ב. כתוב דוגמה מחיי היומיום ל"גאווה חיובית".
2. א. מדרש תנחומא, רמב"ם מורה נבוכים, מלבי"ם פירוש התורה
במהלך לימוד הנושא "אמונה בשעת משבר" למדת שלוש דרכים להתמודדות עם משבר: מדרש תנחומא, מורה נבוכים ופירוש המלבי"ם לתורה.
בחר באחת מן הדרכים האלה, שלדעתך היא המתאימה ביותר להתמודדות עם משבר. הסבר דרך זו וכתוב מדוע לדעתך היא המתאימה ביותר.
ב. הרב זווין, לתורה ולמועדים.
"אנו זקוקים לשני הכוחות, לאש ולאור, אבל נחלקו... שמאי והלל."
• לפי הרב זווין, מהי המחלוקת בין בית שמאי לבית הלל?
• עם איזו מן הדעות אתה מזדהה? נמק.
3. הראי"ה קוק, מאמר הדור
א. מדוע הדגיש הרב קוק את הצורך להעמיק בלימוד האמונה בתקופתנו?
ב. יש המתנגדים להעמקה בלימוד אמונה משום שהדבר עלול לפגוע באמונה התמימה. מהי עמדתך בנושא זה? נמק את תשובתך.

55

שאלות עמ"ר לדוגמא ותרגול לימוד בכיתה
נכתבו על ידי המפמ"ר בשיתוף מכון סאלד

אגף מדעים

מדע וטכנולוגיה לכל

אגף מדעים

1. מבנית "לבריאאות מכל הלב"

בישראל ממתנינים עשרות חולים להשתלת לב אדם. בשנת 2008 אושר "חוק השתלת אברים" במדינת ישראל. החוק נחקק בשל מחסור חמור בתורמי איברים בישראל וכדי לעודד אנשים לחתום על כרטיס אדי [כרטיס המעיד על רצונו של אדם לתרום מאיבריו לאחר מותו להצלת חייהם של חולים הממתנים להשתלה]. אחד מסעיפי החוק המעורר מחלוקת בקרב הציבור קובע שאדם שהסכים בחייו לנטילת איבר לאחר מותו יזכה בעדיפות בקביעת תור להשתלה.

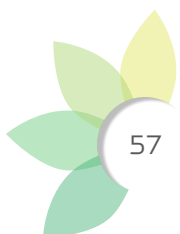
א. טען טיעון [הכולל טענה ונימוק] בעד או נגד הסעיף בחוק.

2. מבנית "מסע חקר לעולמם של מיקרואורגניזמים"

א. בשנת 1945 קיבלו פלמינג וחוקרים נוספים פרס נובל לרפואה על תגליתם. יש הטוענים שניצחנו במלחמה נגד החיידקים ואנחנו יכולים היום לטפל בהצלחה בכל המחלות הנגרמות ע"י חיידקים. האם אתה מסכים עם טענה זו? נסח טענה ונימוק.

ב. אדוארד ג'אנר שפיתח את החיסון הראשון נגד מחלת האבעבועות השחורות, ניסה את החיסון על ילד. כיום בודקים את החיסונים על בעלי חיים כמו פרות וסוסים לפני שהם ניתנים לבני אדם. הצג נימוק אחד בעד ונימוק אחד נגד השימוש בבעלי חיים לפיתוח חיסונים נגד מחלות בבני אדם.

ג. יוסף טוען שכדי לרזות, כדאי להשתמש בממתיקים מלאכותיים ולקחת במקביל אנטיביוטיקה, וכך למנוע את הסיכון לחלות בסוכרת. האם יוסף צודק? טען טיעון הכולל טענה ונמק.

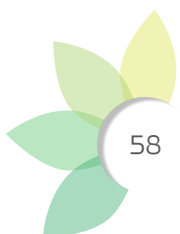

מדעי הסביבה

אגף מדעים

1. האם הענקת מענק כספי למי שמפחית את כמות הפסולת שלו יכולה לתרום לצמצום בעיית זיהום האוויר בחיפה? הסבר את תשובתך.
2. בישראל מקור הגבס הטבעי הוא בקרקעות עמק הירדן. הגבס שם הולך ומתכלה. משיקולים סביבתיים, האם עדיף להשתמש בגבס טבעי או בפוספוגבס? הסבר את תשובתך.
3. קבע אם התפיסה של מיזם "המארג", על פי פעילותו שהוצגה בפתיח לשאלה, היא תפיסה ביוצנטרית או אנתרופוצנטרית. נמק את קביעתך.
4. כתוב שיקול אחד נוסף, מלבד הערך הכלכלי של מוצר, שיכול להביא לבחירה בגידול מקומי. הסבר את תשובתך.
5. משרד הבריאות אינו מאשר שימוש במים אפורים בגינות פרטיות. הסבר מדוע.

ביולוגיה

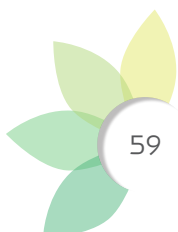
אגף מדעים

שאלה מבחינת מעבדה

בטבלה שלפניך מפורטים רכיבים בניסוי שערכת. העתק את טבלה 2 למחברתך והשלם בה את הפרטים החסרים באמצעות הוספת הסימן (+) במקומות המתאימים.

הרכיב בניסוי	המשתנה הבלתי תלוי	דרך השינוי של המשתנה הבלתי תלוי	דרך המדידה של המשתנה התלוי	המשתנה התלוי	גורם קבע
מספר הדסקיות שצפו בתום הניסוי					
קצב התסיסה של השמרים המקובעים					
ריכוז הסוכרוז במבחנת 1-4					
גודל הדסקיות					
הכנת מיהולים של תמיסת סוכרוז					

1. א. הסבר מדוע דרך המדידה של המשתנה התלוי שסימנת בטבלה 2 שבמחברתך מתאימה למדידת התהליך שבדקת בניסוי.
- ב. במערך הניסוי נשמרו כמה גורמים קבועים. בחר באחד מהם והסבר מדוע חשוב לשמר דווקא אותו קבוע במערך הניסוי.
2. הסבר את תוצאות הניסוי שערכת.
3. מבחנה 4 היא מבחנת בקרה. הסבר מדוע חשוב לכלול אותה במערך הניסוי שערכת.
4. חוקרים ערכו ניסוי דומה לניסוי שערכת, אך הוסיפו גם 3 טיפולים שבהם הריכוז של הסוכרוז הולך ועולה, ובכולם ריכוז הסוכרוז גבוה יותר מאלה שבדקת. התוצאות שקיבלו: בכל 3 הטיפולים, כל הדסקיות צפו כבר לאחר 2 דקות. הסבר מדוע בכל 3 הטיפולים התקבלה אותה התוצאה.

5. "זבובי סוס" עוקצים יונקים שונים ומוצצים את דמם. זבובי הסוס מעבירים גורמי מחלות אל בעלי החיים שנעקצו. בעקבות המחלות יורד מספר הפרטים של בעלי החיים האלה באוכלוסייה.

א. כדי לפגוע בזבובי הסוס אפשר להשתמש בשתי שיטות: יבוא של צרעות התוקפות אותם או הדברה כימית.

- באיזו שיטה כדאי לדעתך להשתמש כדי לפגוע בזבובים?
הבא נימוק אחד בעד השימוש בשיטה שאתה מעדיף, ונימוק אחד נגדה.
- הסבר מדוע אתה מעדיף את השיטה שבחרת למרות החיסרון שציינת.

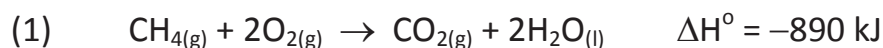

קרא את הקטע שלפניך, וענה על כל הסעיפים א-ה שאחריו.

גילוי הגז טבעי - הזדמנות היסטורית

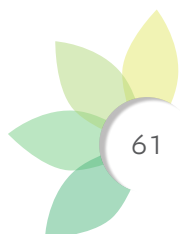
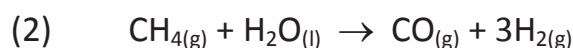
בתחילת המאה ה-21 התגלה מאגר גדול של גז טבעי במים הכלכליים של ישראל. הגז הטבעי שהתגלה מכיל 99% מתאן, $\text{CH}_4(\text{g})$.

כיום, הגז הטבעי משמש בעיקר חומר דלק להפקת חשמל בתחנות כוח, במקום פחם, $\text{C}(\text{s})$, וחומרי דלק שמקורם בנפט. הנפט הוא תערובת של פחמימנים [תרכובות של פחמן ומימן]. בתגובת שרפה מגיבים הפחמימנים עם חמצן, $\text{O}_2(\text{g})$. נוצרים פחמן דו-חמצני, $\text{CO}_2(\text{g})$, ומים, $\text{H}_2\text{O}(\text{l})$, ונפלטת אנרגיה המנוצלת להפקת חשמל. תגובה (1) היא תגובת השרפה של מתאן.

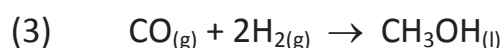
כאשר אותה כמות אנרגיה נפלטת בשרפה של פחמימנים שונים, יש יתרון למתאן, מכיוון שנפח ה- $\text{CO}_2(\text{g})$ שנוצר בשרפתו הוא הקטן ביותר. $\text{CO}_2(\text{g})$ הוא גז התורם להגברת אפקט החממה ולכן המעבר לשימוש בגז טבעי כחומר דלק מפחית את הפליטה של $\text{CO}_2(\text{g})$ לאטמוספירה.

המתאן שמקורו בגז טבעי יכול לשמש לא רק חומר דלק, אלא גם חומר מוצא בתעשייה הכימית להפקת מימן, $\text{H}_2(\text{g})$, ומתאנול, $\text{CH}_3\text{OH}(\text{l})$. מתאן מגיב עם קיטור, $\text{H}_2\text{O}(\text{g})$, על פי תגובה [2]:

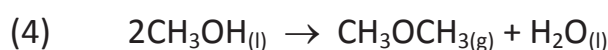
תערובת הגזים CO_g ו- $\text{H}_2(g)$ שמתקבלת בתגובה [2] מכונה סינגז [syngas], והיא מקור למימן בתעשייה הכימית.

המימן מנוצל בין השאר להפקת אמוניה, $\text{NH}_3(g)$, שהיא חומר מוצא בתעשיית הדשנים. מסינגז אפשר להפיק גם מתאנול, $\text{CH}_3\text{OH}_{(l)}$, על פי תגובה [3]:

ממתאנול אפשר להפיק חומרים המשמשים חומרי גלם לתעשיית הפלסטיקה, הטקסטיל, הצבעים והתרופות.

ממתאנול אפשר להפיק גם דו-מתיל אתר, $\text{CH}_3\text{OCH}_3(g)$, על פי תגובה [4]:

דו-מתיל אתר עתיד לשמש דלק חלופי למנועי דיזל בכלי תחבורה כבדים ובתעשייה. גילוי הגז הטבעי מאפשר להקטין את התלות של מדינת ישראל ביבוא פחם ונפט גולני ממדינות אחרות ויוצר הזדמנות לפיתוח חברה מדעית-טכנולוגית מתקדמת. מקורות:

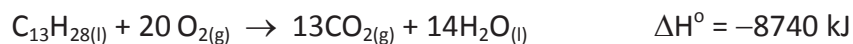
<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4386628,00.html>

טישור, א', הרט, ד' [2012] הקמת מפעל לייצור מתאנול מגז טבעי ברמת חובב, תקציר מנהלים.

א. על פי הקטע, ציין שלושה יתרונות שיש לשימוש בגז טבעי שהתגלה במים הכלכליים של ישראל.

ב. בעת צריכת שיא של חשמל, שורפים בתחנות הכוח גם חומרי דלק שמקורם בנפט, כמו סולר ומזוט.

אחד מן המרכיבים של סולר הוא פחמין שנוסחתו $C_{13}H_{28}$.
לפניך ניסוח תגובת השרפה של $C_{13}H_{28(l)}$:

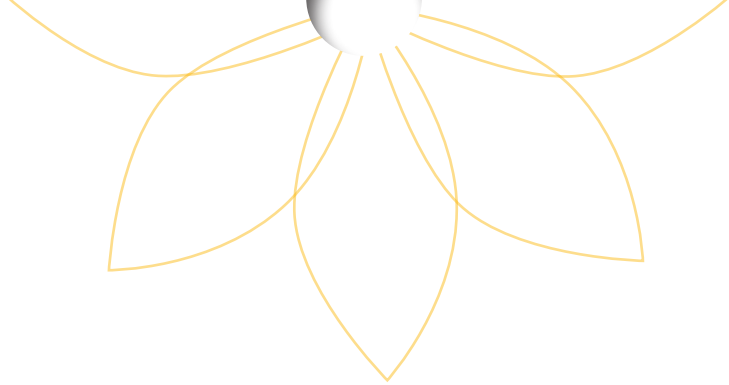

i. חשב את מספר המולים של $CO_{2(g)}$ שנוצרים בתגובת השרפה של $C_{13}H_{28(l)}$ שבה נפלטים 890 kJ.

[הורדו פה מרכיבים מן השאלה]

ג. יש הסבורים שהגז הטבעי שהתגלה בישראל צריך לשמש רק חומר דלק בתחנות כוח ובתעשייה.

רשום טיעון אחד התומך בדעה זו או טיעון אחד המתנגד לה. נמק.

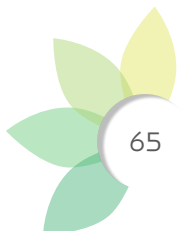
אגף אמנויות

תיאטרון

אגף אמנויות

1. "אדיפוס המלך" - מחזה של ניוגודים
המחזה "אדיפוס המלך" מעלה ניוגודים רבים: אדם מול האלים, עיוורון מול ראייה, אמת מול מראית עין, ידיעה מול אי ידיעה, גורל מול בחירה
א. הסבר כיצד בא הניגוד שבחרת לידי ביטוי במחזה כולו. הדגם את דבריך באמצעות תיאור תמונה אחת.
ב. בחר והסבר את אחד מהניגודים, אשר רלוונטי גם לחיינו היום.
ג. הסבר את הרלוונטיות של הניגוד שבחרת לעולם שבו אתה חי. הבא דוגמה אחת מחייך היום הממחישה זאת.
2. סוגיות חברתיות במחזאות הישראלית
א. תארו שלושה מאפייניה העיקריים של דמות במחזה ישראלי שלמדת.
ב. הסבירו את יחסכם לדמות. האם אתם חשים הזדהות עם הגיבור, ביקורתיים כלפיו, או שהרגשות מעורבים? הסבירו והדגימו.
3. שאלה מתוך הפרק בבחינה 'ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית'
"הקושי הגדול ביותר נובע מהצורך להעביר טקסט פיוטי בימינו, כאשר מסורת המשחק המודרנית היא מאוד נטורליסטית - מבוססת על סטניסלבסקי... כל המחזאות המודרנית וכל הגישה למשחק היום מושפעות מאוד מהקולנוע והטלוויזיה - קודם כל שמירה על אמינות.
המסורת המשחקית בעבר היתה שונה מאוד. המשחק היה דומה יותר לראפ או לשירה מאשר למשחק. המקומות הטובים בתאטרון הגלוב היו דווקא המקומות בצד. זאת אומרת - הקהל היה בא לשמוע את ההצגה ולא דווקא לראות.

הוא בא כדי לשמוע את היופי של השפה האנגלית, את משחקי המילים. לא היו באים לבדוק אם זה אמיתי או לא." ["לשחק את שקספיר", ראיון עם גל זייד, כתב עת "אורות" גליון מס' 1].

א. הציגו שני אתגרים העומדים בפני יוצר המציע פרשנות בימתית עכשווית למחזה קלאסי.

ב. תארו שתי בחירות בימתיות שהבמאי או יוצרי ההצגה בחרו בהצגה שצפיתם בה המבוססת על מחזה קלאסי.

ג. האם לדעתכם הבחירות שתיארתם בסעיף ב' תרמו לרלוונטיות של המחזה לקהל הישראלי היום? נמקו את תשובתכם.

אמנות חזותית

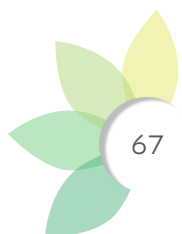
אגף אמנויות

1. התבונן בתצלום: חיפוש ראיות, ג'ף וול, 2009.

א. תאר את האווירה בתצלום. בתשובתך התייחס לשניים מן האמצעים האמנותיים האלה: קומפוזיציה, צבעוניות, תנועה, אור.

ב. הסבר את ההשפעה שיש לממדי היצירה ולעומק השדה על חוויית הצפייה של הצופה.

3. התבונן במיצב: **משה המודרני**, אלמגרין ודראגסט, 2016, Dragset & Elmgreen
- א. תאר את המיצב. הסבר את התחושות שהמיצב מעורר בצופה. בתשובתך התייחס לאופן הצבתו בחלל.
- ג. הסבר כיצד שם היצירה תורם להבנתה ולתחושות שהיא מעוררת בצופה.

קולנוע

אגף אמנויות

הקולנוע התיעודי מתאפיין בעיסוק בהיבטים/סוגיות חברתיים שונים

בחר סרט תיעודי שנלמד בכיתה,

1. הסבר והדגם את המאפיינים החברתיים בסרט זה. בתשובתך התייחס למאפיינים: הקונפליקט, עלילה, הגיבור, השפה הקולנועית וסגנון הסרט.
2. מהי עמדתך כלפי הנושא החברתי המוצג בסרט, הסבר את עמדתך ובמה דומה עמדתך או שונה מזו המוצגת בסרט.

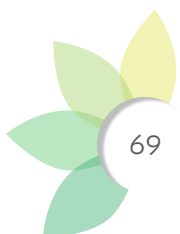
הקולנוע כמעורר שאלות ערכיות

בחר בסרט מאחד מהז'אנרים שלמדת המעורר שאלה ערכיות.

1. מהי השאלה שעולה מתוך הסרט, הדגם כיצד שאלה זו באה לידי ביטוי באמצעות מאפיינים של הז'אנר (קונפליקט, איפיון דמות, דיאלוג וכו')
2. לאור התפיסה הערכית שלך, האם אתה מסכים/לא מסכים עם עמדה זו של הבמאי, נמק דברך.

הקולנוע הישראלי עוסק בקונפליקטים בחברה הישראלית.

1. תאר את אחד הקונפליקטים בסרט ישראלי שלמדת בכיתה, הסבר כיצד הוא בא לידי ביטוי בעלילת הסרט ובאמצעות השפה הקולנועית.
2. באיזה צד בקונפליקט צידדת במהלך הלימוד על הסרט, בסם את תשובתך באמצעות מאפיינים קולנועיים הייחודיים של הסרט אותו בחרת.

אגף א' לפיתוח פדגוגי

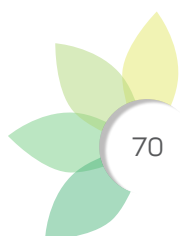
חינוך גופני – שאלות חשיבה ועמר

אגף א' לפיתוח פדגוגי

פסיכולוגיה של הספורט

1. א. רשום שני אפיונים של יחסים בין אישיים בין מאמן/מדריך ובין המודרכים ע"פ התיאוריה ההומניסטית של רוג'רס.
ב. תן דוגמא לכל אחד מהאפיונים שצינת, מהמפגשים האישיים שלך עם המאמן/מדריך שלך או המורה לחינוך גופני שלך.
2. התנהגות הישגית בספורט מוסברת גם ע"י תהליך של עוררות פנימית המושפעת ממוטיבציה פנימית או מוטיבציה חיצונית.
א. הסבר מהו ההבדל בין מוטיבציה חיצונית למוטיבציה פנימית.
ב. בחר בפעילות גופנית שבצעת במהלך השנה שחלפה וציין איזו מוטיבציה הניעה אותך לפעילות זו? נמק את תשובתך.
3. קיימות מספר טכניקות לטיפול בלחץ לפני תחרות: הרפיה גופנית, הרפיה דמיונית מחשבתית, משוב ביולוגי, אימון אוטוגני, אימון מנטאלי (הדמיה), חשיבה חיובית והיפנוזה.
א. בחר 2 אמצעים / טכניקות מהרשימה והסבר עליהם בקצרה?
ב. אם היית זקוק לטיפול בלחץ לפני תחרות או מבחן, באיזו טכניקה היית בוחר להשתמש?
נמק את בחירתך (מדוע לדעתך טכניקה זו מתאימה עבורך?) תוך התייחסות למאפיינים של סוג הטיפול שבחרת.

שאלות העמ"ר שלי

71

שאלות עמ"ר לדוגמא ותרגול לימוד בכיתה
נכתבו על ידי המפמ"ר בשיתוף מכון סאלד